

סוללים דרך

בונים חירות תודעתית

מאמרי השבוע

ב' - ח' שבט

ה'תשפ"ה

מי אנחנו?

'סוללים דרך' הינו מיזם העוסק בתודעה והסברה שהחל לפני מספר שנים לאור הצורך להבין את המתרחש במרחב הציבורי באופן ענייני, ללא משוא פנים ומתוך שיח בוגר ומקצועי.

לאט לאט הצטרפו למיזם אנשים רבים, עד שכיום הקהילה הגיעה לכ-15 אלף חברים (!) שמקבלים מאמר בכל יום.

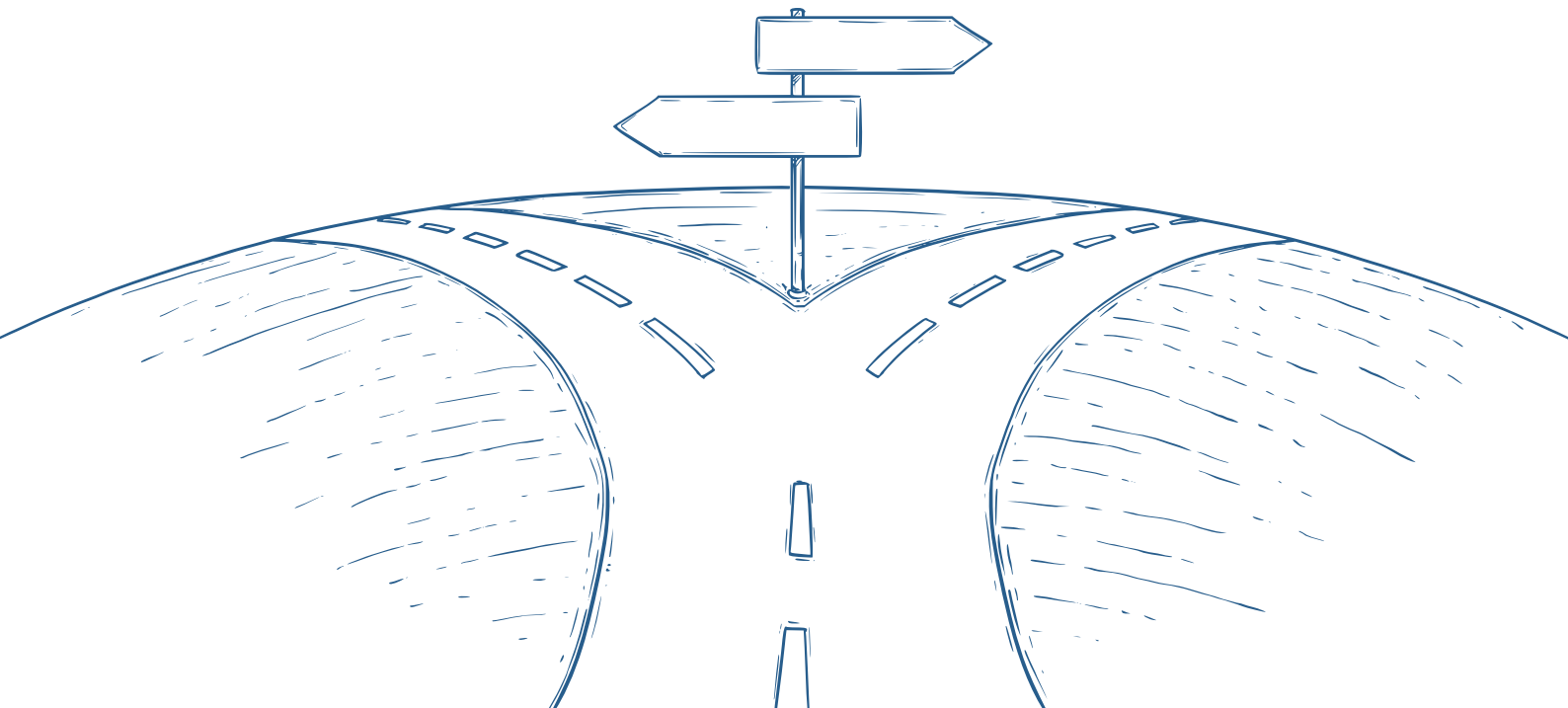
ב'סוללים דרך' אנו נוהגים לומר ש'אין לך דבר פרקטי יותר מתיאוריה טובה'.

כלומר, המיזם מאפשר לתחושות האינטואיטיביות הפשוטות של רבים, לעבור מתחושות בטן להמשגה ברורה ולתודעה סדורה. רק אדם כזה הופך להיות 'אקטיביסט' מדויק הפועל בהתאם לרוח לאומית, ציונית ויהודית.

אנו משתדלים לסקל את אבני הנגף מנהר החיים הישראליים על מנת לסייע בענווה לספינה הלאומית לנוע בבטחה ובגאון.

תגובות: office@solelim-derech.co.il

להפצת החוברת: דניאל 052-757-5290

תוכן עניינים

- 4 א היחס לסערות תקשורתיות
- 6 ב האם המדינה הפרה את החוזה שלה עם האזרחים?
- 8 ד ימים היסטוריים - על פגישת נתניהו וטראמפ
- 11 ה המלחמה על הריאליזם ואסטרטגיית 'היום שאחרי'

ניתן ללחוץ על שם המאמר ולהגיע למאמר
באתר האינטרנט. שם ניתן לשמוע את המאמר,
להגיב לכותב וכן לקרוא מאמרים נוספים

היחס לסערות תקשורתיות

איתי אסמן

ראשית, נדגיש שאנחנו משתדלים להתייחס רק לנושאים עקרוניים שיש מה ללמוד מהם כמעידים על הכלל ולכן אנו מתייחסים לדברים הללו.

כפי שניתן לראות בסרטון, ינון מגל לא צחק על החטופה ששחררה, הוא בסך הכל ציטט את מה שהיא אמרה, מתוך רצון לפרגן לה על כך שלמרות המציאות הקשה בה הייתה היא שומרת על הומור וקור רוח. לציטוט המדויק שלה מגל הוסיף סמיילי צוחק. זהו.

אז למה חברי כנסת ועיתונאים הפיצו שהוא צוחק על החטופה?

א. סוגיית החטופים הפכה לעיסוק מניפולטיבי וציני.

רק אם אתה מחזיק "בדעות הנכונות" מותר לך להתייחס לנושא ולדבר עליו.

סוגיית החטופים היא בבעלות השמאל ואין רשות לאחרים להתעסק בעניינם.

ב. השמאל הפרוגרסיבי והתקשורת עשו דמוניזציה כל כך גדולה לימין המואשם באשמות זדון שהוא שונא את החטופים, ושאין לו רגשות, לא פחות. התקשורת מפרשנת כל דבר בצורה עקומה ומעוותת כאילו הימין רוצים שהחטופים ימותו ושמותו ללעוג להם.

העובדות פחות מעניינות, יש כאן נרטיב שצריך להבנות. במצב הזה, קל מאוד לגרום לאנשי ימין ודתיים לעשות כל מאמץ כדי להוכיח שהם בסדר והם אנשים ראויים ושהחטופים חשובים להם. ישנם מצבים שהשקר כל כך גדול ומהודדה, שהאדם עצמו מתחיל להאמין בשקר שטפלו עליו.

ג. האמת - גם היא לא מעניינת. גם אחרי שהעירו לציצננים ונחשפה האמת, הם לא מחקו. בעולם פוסטמודרני העובדות לא מעניינות אלא הנרטיב שאתה מייצר.

ד. השמאל הפרוגרסיבי אוהב דרמטיזציה, הוא אוהב לייצר דרמה, לנפח דברים ולשחק לאנשים במחשבות וברגשות. מספיק שכמה אנשים סימנו את ינון מגל כמי שצוחק על החטופות, וכל השאר כבר לא היו צריכים לצפות בסרטון, המטרה סומנה, הנרטיב עוצב ועכשיו הזמן לתקוף מתוך התקרבות מוסרית כדי להגדיל את הזעזוע הציבורי ולייצר דה-לגיטימציה.

ינון מגל היה היעד להתקפה אבל כל מי שצופה בו ושייך למחנה שלו הותקף.

רק אם אתה מחזיק "בדעות הנכונות" מותר לך להתייחס לנושא ולדבר עליו. סוגיית החטופים היא בבעלות השמאל ואין רשות לאחרים להתעסק בעניינם.

ה. האופטימיות של הימין מוציאה את השמאל הפרוגרסיבי מהכלים וכדי להגחיק אותה, הם מפרשנים אותה בלעג. הפסימיות היא הדלק שלתפיסתם מניע את המציאות.

ו. מה לעשות? לזהות את דפוס הפעולה הרגיל ובעיקר - לא להתרגש.

בכל פעם שיש סערה ציבורית, כדאי לשתות כוס מים, להירגע ואף פעם לא להצטרף לליניץ', אל תתנו לתקשורת לשחק לכם בתודעה וברגשות.

שמרו על חרות תודעתית.

”
האופטימיות
של הימין
מוציאה את
השמאל
הפרוגרסיבי
מהכלים וכדי
להגחיק
אותה, הם
מפרשנים
אותה בלעג

האם המדינה הפרה את החוזה שלה עם האזרחים?

הרב איתן קופמן

אחת הטענות של תומכי עסקת החטופים היא שצריך לשחרר את החטופים 'בכל מחיר', כלומר בכל מחיר שמדינת ישראל תשלם (ולא בכל מחיר שהפלסטינים ישלמו).

מדוע בכל מחיר? כי יש חוזה בין המדינה לאזרחים והמדינה הפרה את החוזה בכך שלא שמרה עליהם.

צריך להבין שמאחורי הטענה הזו ומאחורי העסקה בכלל יש הנחות יסוד מאד מהותיות שחשוב להכיר אותן.

התרבות המערבית עברה תנועת מטוטלת חדה במאה השנים האחרונות, מקיצוניות אחת לקיצוניות הפוכה. לפני למעלה ממאה שנה קמו תנועות קולקטיביות קיצוניות שהעמידו את חיי הכלל למעלה מחיי הפרט. באידיאל הקומוניסטי, הפאשיסטי או הסוציאליסטי - הקולקטיב נושא בחובו אידיאל גדול כמו תיקון עולם וצדק עולמי, שזו היה מעלתם. אבל היחיד נדרש לשרת את אותו אידיאל גדול. קולקטיביות קיצונית רומסת את היחיד כי הוא בסך הכל בורג קטן במערכת. לכן במקומות אלו היה יחס מחפיר לאדם הפרטי והוא היה כמעט ללא זכויות.

לאחר עשרות שנים קמה תנועת נגד, אינדיבידואליות קיצונית. תנועה ששמה את הפרט בראש הפירמידה ומעתה הכלל או המסגרת החברתית **צריכים לשרת את היחיד.**

יש כמובן יתרונות לאינדיבידואליות: היא מביאה איתה חופש, היא מאפשרת לכל אחד להוציא את יחודו מהכוח אל הפועל והיא מביאה מגוון לאנושות. אבל כמו כל תנועה קיצונית היא רומסת ערכים אחרים ובמקרה זה - את ערך הקולקטיב.

בחברה אינדיבידואלית יש זכויות הפרט וזכויות האזרח אבל אין חובות הפרט. זכויות הפרט זה שהמדינה או החברה חייבות לדאוג ליחיד אבל ליחיד אין מחויבות למסגרת הכללית. למשל, אם בעבר אדם שאל מה הוא יתרום לצבא, הרי שכיום השאלה היא מה הצבא יתרום לו. אמנם יש ערך גדול בזכויות הפרט והאזרח, **אבל כשהן באות בצורה קיצונית הן מפרקות את המסגרות החברתיות - הזוגיות, המשפחה, הקהילה והלאום.**

כאשר אדם אומר - המדינה הפרה את החוזה עם האזרחים, הוא מביע גישה אידיאולוגית האומרת שאין שום ערך למדינה מלבד לשרת את היחיד ולספק את צרכיו. מדינה כזו היא רק "חברת אחריות גדולה", כלשונו של הרב קוק. מכיוון שהדאגה לפרט היא זכות קיומה של המדינה - הרי שהמדינה צריכה לשלם כל מחיר בשביל להציל את הפרט.

**בחברה
אינדיבידואלית יש
זכויות הפרט
וזכויות האזרח
אבל אין חובות הפרט.
זכויות הפרט זה
שהמדינה או החברה
חייבות לדאוג
ליחיד אבל ליחיד אין
מחויבות למסגרת
הכללית**

המילים 'בכל מחיר' מכוונות למחיר לאומי, כמו פגיעה בריבונות, פגיעה בגאווה הלאומית, פגיעה במעמד הלאומי מול עמים אחרים, פגיעה כלכלית או פגיעה בביטחון.

היהדות, לעומת זאת, מלמדת אותנו לאזן בין הכלל ובין הפרט בגלל ששניהם חשובים ונצרכים. לכן יש לכלל חובה לדאוג לאדם היחידי (כגון 'כופין על הצדקה') אבל יש גם ליחיד חובות לדאוג לכלל (כמו מצוות המלחמה). ודאי שאחד מתפקידיה של המדינה הוא לדאוג לאזרחים, אולם יש למדינת ישראל גם יעוד לאומי בפני עצמו, שאנחנו כפרטים רתומים אליו. **כשם שהמדינה מחויבת לשמור על האזרחים כך האזרחים מחויבים לשמור על המדינה.** מסירות הנפש של חיילים לצאת לקרב נובעת מהרגשתם שיש משמעות גדולה לעם ישראל, משמעות שעליה שווה להילחם.

חשוב להבהיר - אין מחלוקת בשאלה האם צריך לשחרר חטופים. המחלוקת היא אך ורק על הדרך. זו לא מחלוקת צבאית אלא זו מחלוקת אידיאולוגית.

בזמן שמטה החטופים בתל אביב מגדיר את מטרת המלחמה כשחרור החטופים בלבד, מאהל הגבורה בירושלים מגדיר את מטרת המלחמה כניצחון על האויב הלאומי ומתוך כך הגעה לשחרור חטופים. זו לא מחלוקת טקטית אלא מחלוקת רעיונית.

לצערנו, לעת עתה הגישה הראשונה גברה, והעסקה בנויה על מחיר כבד מאד שהמדינה כמדינה משלמת בכדי להציל את היחידים.

גישה זו תימשך כל עוד אנחנו כחברה לא נדייק את עולם הערכים שלנו ואת היחס המאוזן שבין היחיד ובין הכלל, בדגש על הבנת הערך של עם ישראל כאומה.

אחד הדברים שעלינו ללמוד מהעסקה ומהמלחמה בכלל הוא שמה שמניע את העולם המעשי הוא עולם הרעיונות. סוף מעשה במחשבה תחילה. צריך להעמיק כמה שיותר בעולם המחשבות ולברר אותן כדי שנוכל להיות לוחמים לא רק בשדה הקרב הפיזי אלא גם בשדה הקרב התודעתי.

”
אחד הדברים
שעלינו ללמוד
מהעסקה
ומהמלחמה בכלל
הוא שמה שמניע
את העולם
המעשי הוא עולם
הרעיונות. סוף
מעשה במחשבה
תחילה

ימים היסטוריים - על פגישת נתניהו וטראמפ

הקדמה:

כשדולנד טראמפ נבחר לפני מספר חודשים כנשיא ארה"ב, היו שתפסו זאת כאירוע שולי חסר חשיבות.

"מה זה משנה מי נבחר מעבר לים? העיקר הוא מה אנו היהודים נעשה!" , כך אמרו.

זה נשמע צליל חירותי מאוד שלא מתחשב כביכול בדעת אומות העולם ועושה רק מה שנכון לנו - עצמאי ומלא גבורה לכאורה.

אבל בקבוצה הזו הבנו שייתכן כי ההיסטוריה משנה את פניה כעת, וכל השיח הולך וזז ממגמות פרוגרסיביות הרסניות למגמות אחרות לחלוטין.

כמו גולש רוח המנסה להבין את משטר הרוחות הכללי כדי לנצל אותן לצרכיו, גם אנו משתדלים כל העת להקשיב,

ללמוד ולהבין את המגמות כדי לכוון נכון ומדויק יותר לאן פני הדברים הולכים.

מי שלא מודע למרחב הכללי התרבותי במלוא מובן המילה לא יוכל לכוון את התייחסותו כראוי.

דומה הדבר לתכנון נסיעה המתעלם מעומסי התנועה, התמרורים, המהמורות וניידות המשטרה.

להצהרות אמש היו הרבה סימנים מעידים מקדימים.

תפיסת העולם שנבחרה בקלפי בארה"ב הייתה מאוד ברורה; בעד לאומיות, בעד גבולות בכל תחומי החיים, שימוש בכוח כאמצעי חשוב ולגיטימי, תביעת אחריות במקום התקרבות. תפיסת העולם הזו מעוניינת בניצחון הטובים על הרעים, היא מודעת לקיומה של אמת בחיים, היא מקדמת שמרנות, היא בעד מסורת ועוד.

לקידום תפיסת העולם הזו מונו בעלי תפקידים עם תפיסת עולם מובהקת וברורה; מינוי אחר מינוי התאפיין באנשים שאינם משועבדים לאליטה הפרוגרסיבית, אינם עוסקים ב'תקינות פוליטית' ומבינים את תחלואי האקדמיה.

לתפיסתם, יש רעים ויש טובים; היהודים בצד של הטובים, את החמאס יש להביס ואם החטופים לא ישוחררו הגיהנום ייפתח. פשוט מאוד. ואחרי 'כל הכבוד' המגיע לנשיא ארה"ב, חשוב לזכור שהאינטרס האמריקאי מול עיניו.

כמה הערות נוספות:

א. הבשורה האדירה מאמש היא בראש ובראשונה שובם של הנורמליות וההיגיון לשיח, עוד הרבה לפני כל דבר אחר.

מי שלא יודע להתרגש מכך לא מבין עד כמה התרבות הנוכחית נמצאת במציאות של גסיסה וריקבון מתקדמים.

תפיסת
העולם
הזו
מעוניינת
בניצחון
הטובים
על
הרעים,
היא
מודעת
לקיומה
של אמת
בחיים,
היא
מקדמת
שמרנות,
היא בעד
מסורת
ועוד

”
**עיקר התפנית נעוצה
בחזרה מהרעיונות
המעוותים העומדים
מאחוריהם. רעיונות
המבטאים כשל
עמוק וחוסר בראייה
היסטורית ברורה**

ב. הצהרותיו של נשיא ארה"ב מחזירות אותנו לעולם הרבה יותר בריא מבחינה תרבותית-גלובלית, לא רק ישראלית. עולם המשיב את המוסר הפשוט לקדמת הבמה; פראי אדם צמאי דם יש לחסל ולגרש, לא לתגמל.

כמה פשוטים הם המושגים הללו וכמה נעדרים מהשיח הבינלאומי זה שנים.

ג. יש עוד דרך ארוכה למימוש ההצהרות, זה נכון.

אבל ראוי לשמוח שמחה אמיתית בעצם האמירות עוד לפני מימושן ולא להיות כפויי טובה. דומה הדבר לאדם שהיה במחלקת שיקום לאחר שנות תרדמת ארוכה וחוסר יכולת להוציא הגה מפיו, ופתאום לאחר שנים מצליח לדבר מעט. "הודו לה' כי טוב".

ד. **אמש קיבלה ההיסטוריה תפנית מרשימה, אם כי רק הצהרתית כרגע, ביחס להסכמי אוסלו ולהתנתקות.**

אך עיקר התפנית נעוצה בעיקר בחזרה מהרעיונות המעוותים העומדים מאחוריהם. רעיונות המבטאים כשל עמוק וחוסר בראייה היסטורית ברורה, בצדקת הדרך, בחזון יהודי ברור ובגאווה לאומית, המבקשת לפרוץ קדימה אך מוחנקת בידי מעצבי תודעה, החשים כעת בצדק רב שהקרקע התרבותית שעליה הם עומדים - קורסת.

ה. **בערב הזה ראוי לומר תודה גדולה לאנשים רבים העומדים מאחורי הקלעים ובחזיתם.**

לראש הממשלה המחזיק תמונה רחבה ועומד בלחצים אדירים, מול אויב משבע חזיתות מחוץ, ולא פחות בחזיתות מבית; בגיל מבוגר, תוך תשלום אישי ומשפחתי כבד הוא מלמד אותנו סבלנות רבה ואורך רוח, שלעיתים מצריכים עצבים של ברזל, סבלנות, לא אדישות. ניכר כי שנות חייו וניסיונו מתנקזים כולם לרגעים היסטוריים האלה ממש. ראוי להתפלל עליו, אנחנו יודעים שאינו מושלם.

ו. תודה גדולה והצדעה אנו חייבים למשפחות שכולות רבות, שבזכות גבורת יקיריהן הגענו לרגע כה מרגש וחסר תקדים. בזכות מסירות הנפש העקשנית על תקומת ישראל ובזכות חוסר הוויתור על האמת. האמת לא יכולה להיות נוכחת אם לא מוכנים להקריב עבורה.

ז. אמנם דרך ארוכה עוד לפנינו, אך ראוי להתרגש ולהודות לריבונו של עולם על כל התקדמות והתקדמות, אפילו תהיה קטנה ופעוטה, וודאי כשהיא כה משמחת וגדולה.

ח. ימים גדולים עוד לפנינו. במסע ארוך חשוב להסתכל על המגמה והכיוון, לא רק על הצעד הקטן הבא. ירידות ונסיגות עוד יהיו מן הסתם במסע הארוך. החזיקו חזק, המראנו מעלה ולא נעצור, בע"ה.

**בזכות מסירות הנפש העקשנית על תקומת
ישראל ובזכות חוסר הוויתור על האמת.
האמת לא יכולה להיות נוכחת אם לא מוכנים
להקריב עבורה**

המלחמה על הריאליזם ואסטרטגיית 'היום שאחרי'

עזרא הימן

א. סחרור הריאליזם

לאורך כל המלחמה טענו שוב ושוב כלפי הימין שאין לו אסטרטגיה ושהוא לא עוסק ב'יום שאחרי'. תחת המילים החמקמקות האלה **הסתתרה אותה קונספציה מוכרת - שיש בנמצא רק מעשה מדיני אחד אפשרי: פרטנר פלסטיני**. שום אירוע על פני תבל לא יוכל לשנות זאת, כביכול. תמיד ניתן לחפש נציג פלסטיני חדש ולטעון שהפעם זה כן יצליח, מוכרחים לנסות. זו אסטרטגיה ישנה נושנה בשמאל בעולם. כשהשיטה קורסת שוב ושוב, המסקנה היחידה המתבקשת היא שלא עשו את זה מספיק נכון, ומחפשים מנהיג אחר שינסה שוב.

כתב ההגנה הנפוץ ביותר להתעקשות שוב ושוב על דרך זו, למרות כל מה שעברנו מאוסלו עד היום, הוא ה'ריאליזם'. כלומר, אין בחירה בין אפשרויות, אלא זו האפשרות היחידה הקיימת בתבל כולה. **אין זו רק טקטיקת שכנוע ומיתוג, זוהי התדמית העצמית: הימין ניזון מאידיאולוגיה תלושה, השמאל ניזון מפרגמטיזם וריאליזם.**

לכן כל כך צפוי הדבר, שהטענה הרווחת ביותר נגד התוכנית להגירה החוצה של העזתים היא טענת 'לא ריאלי'.

ב. מה מסתתר מתחת ל'ריאליזם'?

אבל, אפשר לשמוע מתחת לטיעוני ה'ריאליזם' את האימה מהאפשרות שזה עלול להיות ריאלי. הטיעונים הריאליסטיים נאמרים מתוך תקווה שהם יהיו נבואת התנגדות שתגשים את עצמה. כי אם יתברר שזה כן ריאלי, זה יפורר ברגע את תודעת 'הפרטנר הפלסטיני' שנבנתה במשך עשרות שנים (יש אומרים, מראשית דרכה של תנועת הפועלים), ששילמנו בגללה מחירי דמים מתמשכים, שוויתרנו עבורה על הזהות הלאומית, שהושקעו בה מאות מיליארדי דולרים. וכמו בסיפור על התרנגולת שהמשיכה לצעוק קוקוריקו לאורך כל הלילה, גם אחרי שהבינה שהתבלבלה כנראה בין הזריחה לשקיעה.

משהו עמוק בתוך המבנה של תפיסה זו בורח מהאפשרות, שהזהות הלאומית היהודית היא הפתרון ולא הבעיה. הדרך שלהם להתמודד עם הבריחה הזו היא לומר שהזהות היא פנטזיה, שניצחון על הרוע הוא הזיה, שחלום הדורות הוא אשליה. אם זו אשליה, אז אין הם צריכים להתמודד עם הסכסוך הפנימי שלהם איתה. אפשר פשוט להיתלות בבעיית הריאליזם: הימין לא ריאליסטי, צריך להתחשב בעולם, בארה"ב...

הדרך שלהם להתמודד עם הבריחה הזו היא לומר שהזהות היא פנטזיה, שניצחון על הרוע הוא הזיה, שחלום הדורות הוא אשליה

הסכסוך הפנימי של אנשי אוסלו עם זהותם, המולבש בטענות ריאליזם, גורם להם גם להחזיק בכוח את העזתים בתוך עזה ההרוסה ולכפות עליהם את החזון הריאלי היחיד שרק אנשי אוסלו יודעים אותו. כולם מוכרחים להוכיח בכל מחיר את קונספציית הפרטנר הפלסטיני, גם הפרטנר בעצמו... ערך חופש התנועה פתאום נעלם, הזכות להגר פתאום נעלמה (רק להגר לתוך ישראל מותר, ואסור לחייב לעזוב... להגר החוצה - אסור לאפשר). זכויות יסוד נעלמו. כמובן, כי זה לא ריאלי. העזתים ממש מוכרחים להכיר בעזה כמולדתם הנצחית, אחרת הקונספציה של אנשי אוסלו תקרוס... הריאליזם יקרוס!

”
אבל משהו
השתנה
פתאום.
בארה"ב
עלה ממשל
עם תפיסה,
שאין לך
דבר יותר
ריאלי
משגשוג
וביטחון
מתוך זהות
לאומית
עמוקה
וחיבור
עמוק לתנ"ך
ולהשגחה
עליונה

אבל משהו השתנה פתאום. בארה"ב עלה ממשל עם תפיסה, שאין לך דבר יותר ריאלי משגשוג וביטחון מתוך זהות לאומית עמוקה וחיבור עמוק לתנ"ך ולהשגחה עליונה. אבל התקליט השבור ממשיך: לא רק הימין הישראלי הזוי ומשיחי; העולם לא ריאלי, טראמפ לא ריאלי, המעצמה הכי גדולה בעולם לא ריאלי. הריאליה בעצמה לא ריאלי. הישות היחידה הריאלית בעולם היא אנשי אוסלו. הכסות הריאליסטית של אנשי אוסלו העלתה עובש וסרחון והפכה לקריקטורה של עצמה.

ג. הקריסה אל תוך האגו

בתודעת אוסלו, הריאליה היחידה המוכרת היא מה שמתחולל בתוך האגו שלך. התוכניות שלך להמצאת עולם חדש הן הריאליה היחידה האפשרית. לכן הם לעולם לא מתעייפים מלתת תחזית מופרכת של המציאות, להיכשל במבחן התוצאה, ולחזור עליה שוב ושוב. זה לא באג, זה פיצ'ר של צורת החשיבה הזו. כדי לוותר עליו, צריך לוותר על כל צורת החשיבה ה'אוסלואידית'.

היהדות לעומת זאת מלמדת, שהמציאות היא לעולם גדולה ממך. אנחנו רק חוליה בשרשרת שהתחילה הרבה לפנינו ותמשיך הרבה אחרינו. ואם נתכוונן לשם, אולי גם נזכה להנהיג דרך. דרך עתיקה. חדשה. שמימית. ריאלי. חלומית. מציאותית. כי אין דבר יותר ריאלי מחזון יהודי עתיק של חיים לאומיים.

ד. הריאליזם של החזון העתיק

לא ברור עדיין לאן המציאות תיקח אותנו בחודשים הקרובים, בשנים הקרובות. אנחנו לא זוחלים, אלא מתפללים שיהיה לנו סיוע ממרומים. המכשולים רבים. אבל יש לנו על מה לסמוך את ידינו ומעשינו: חזון עתיק כימי הציוויליזציה האנושית שרק משתבח עם הזמן, ושהוא יותר ריאלי מכל עולם חדש של תרבות שניתקה עצמה משורשיה. הריאליזם הולך ונגאל מהתרבות שניתקה את עצמה משורשים אלה.

ממציאי העולם החדש נעשים יותר ויותר הווי הזיזות, ולעומתם נאמנות לעצמנו ודבקות בדרכנו
הולכות ונעשות ריאליות מתמיד.

יש שימשיכו עם המנטרה 'לא ריאלי' גם הרבה אחרי שהמציאות תשתנה, למורת רוחם. **שום
דבר ריאלי לא ישנה את דעתם על הריאליה. נתפלל שיצליחו לפתור את הסכסוך הישן שלהם עם
זהותם, ושיזכו גם הם להיפתח לחזון העתיק של עם ישראל, שאין גדול ממנו, ואין ריאלי ממנו.**

